

zašto ti tako ličiš na mene

laslo blašković

Priča se, da je ludo Dete nekakvoga Aleksandra Vuča pošlo Gore, kao da se penje u oblake sopstvenog mozga.

»Ljubim ruke, Gospodo«, reklo je ženi lenjih očiju, koje je pokrila nervoznom šakom kao da su uhvaćene u golotinji jednog značenja, »da li Gospodin Marko spava?«

»Ko to lupa ružom na vrata? Baš kao da je hromi andeo Parodije deseteračkog dvojnika«, ču se, iznutra, komunistički Kraljević.

»Slušaj, ti, smešno dete, gospodin Marko, taj zmajoliki Čika, više ne sanja. Ubiла ga memla od kamenih, sanjivih imena tvoga oca. Tata ti je krt, koji veruje, hipnotisan, da je dim što se diže pozvan zamasima fakirove svirale, plašeci san moga muža. Izvlači se iz košuljice vašeg Donjeg sveta, ovamo, k nama na sprat.

Oh, zasipa nas usov krvnog latica vodenog cveta, Daninoći! Opet mu dolaziš kao svakoga dana ove nedelje, Humorčiću Zaspalo. Ti si L'Impossible! Ti si lažno ime! Ti si plagijat! Ti si knjiška stvarnost*, povika na dete, koje stajaše pred tesnim vratima, ova teška, jezička Ševa.

»Da li su ovakve uvrede moguće samo u književnosti, upita se, u mislima, dete, »možeš li zamisliti nekoga ko na javi govor ovako nešto? To je besmisleno čak i na času literarne sekcije! Ovako, ostavljači vidljive šavove, skele, pisac bira put koji vodi modernom postupku (kao stupici?), a istovremeno — produbljivanju totalnog realizma.«

»Ovo je mizerno«, reče konačno, »naučilo sam da govorim, bolje reći, naučilo sam reći, ali značenje nekih mi je pomereno. Najčešće ka onima zvukovno bliskim. Ovo je bizarno.«

I tako je Vučovo dete, podvesni hermes, stajalo tu, pred vratima Marka i Ševe Ristić, koji su stanovali nivo značenja iznad Askerlanda, te zemlje molioca, države upitanog.

Ono je čitavu sedmicu, svakodnevno, donosilo komad »Humora Zaspalog« i kada je sve bilo gotovo, Dete je bilo ovde, kao u zaspalom uvu gluve zunzor zelene a zrele muve, što mrтav vetar spokojstva ruši tek samo te muve nežne uši i tuži: »O, grozna je to kazna: znaš se a niko te ne sazna.«

Ono više nije bilo tatina i mamina spajaličica, džepna zezalica ili pocepana spavalica. Niti je magareći kašalj mogao da od deteta stvari nejasnoga, magarcu izgubljenog u svetu zrenja, kao što ni žargonsko dečije ogledalo, slično novčiću sa pismom — glavom Oca-Majke, nije moglo da se prepiše kao trik, da se prekine u snu, a nastavi kao kod Melijasa — ogledom o duhovima umrlih stanara jedne stare beogradske Kuće.

Jer, to je dete sada bilo kao obrnuti san, kada umesto što zaspali ne zna za okolinu, okoliš je nesvestan zaspalog, kada se ne vidi dupli svet.

Kada je Aleksandar Vučo izasao na ulicu posle sedam dana pisanja Humora Zaspalog pomislio je, da je svet nepomičan kao mrtvac. Dan je bio potpuno isti, kao i onda kada je ušao u mladicu svoga groba (po kome je hodao njegov sustanar Ristić), pa Vučo pomisli:

»Da li bi ta zaustavljena varka mogla postati stvarna?«

Naravno, odmah se uštinu za jezik da bi ga probudio iz realističkog dremeža. Opali si i jedan mangupski čveger, jer je u svojoj podsvesti on znao, da je bio nadrealista, da će biti tečni

dialektičar, a da je humor — samo (ovde upisati neki epitet, pošto piscu teksta nijedan ne pada na pamet, ili na bilo koji drugi deo Leša) Inkvizitor.

Zamišljen, ili bolje: smišljen, Aleksandar Vučo stade u humornu, mutnu baru. Da smo tada bili tamo, njegova čitka podsvest mogla nam je izdiktirati:

»Da sam sada junak romana, ovaj dogadaj bi morao da bude kockica mozaika, koji će se na kraju sklopiti u rešenje praznine. Pošto to nisam, značenje ovih kaljavih cipela ostaće mi uvek nepoznato. Junak nisam, već književna kukavica, tako da nikada neću stići do kraja.«

A: Ako je tako, ko će onda Ristiću odneti pismo?

Z: Humor Zaspalo? Ko je Vučov humorni dvojnik?

A: Njegovo rođeno dete. Muškarčev dvojnik je žena.

L: U Dvojnika je potrebno, kao u okoštalju jezičku strukturu (setimo se Bergsona), upotrebljavaju toliko, da njen značenje »ispari« u svakodnevnoj konvenciji, uliti novi smisao, ili bar stari zamutiti i »podmladiti«, da bi kasnija značenja svoga književnog lica mogao uskladiti sa menama i rastom Deteta — dvojnika.

Ili ne izabri »prenosnika« smešne bolesti (u ovom sintagmi sa dva suprostavljena pola krije se i bri opis humora, kao i crtež njegove razlike spram komike), već ga, dakle, pustiti, da ga voda nosi. Jer, etimološki, humor je vla-ga, tečnost, sok.

Voden materijal Vučove pesme podatan je šaranjima prstom po njemu, ali istovremeno lukav, jer je neuhvatljiv u svojim agregatnim stanjima. Svet ovog pokušaja nemustog jezika, koji hoće da nadraste samoga sebe, pogled je (ne obazirimo se na tautologiju) na drugi svet, kroz akvarijumsko staklo i sa dna stakla. Gle-dan je, dakle, kroz duplu dioptriju (vodenu i staklenu), koja prelrama svetlost jezičke stvarnosti. Značenja su zakrivljena kao voden prostor, gde su tumačenje i tumačeno — spojeni sudovi sna i jezika.

Tako se, u sakralnoj poslanici, pročitanoj molitvi tečnom bogu (»Oteraj ove buve bože buve suve buve / bože buve«) koja se pretvara u sujevernou narcisoindost, Vučovi stihovi jedu, identifikovani sa promenom, postaju parodija sopstvenog habitusa, počinjući — prestaju i završavajući se — počinju, kao kritika koja za predmet ima sebe.

Poigrajmo se lingvističkim terminima!

Da li je humor Vučov obavezni determinator?

Ovu minimalnu gramatičku jedinicu nazvao bih jezičkim atomom, u izvornom značenju

nju nedeljivosti, jer bi njenim izostavljanjem sintagma doživeva semantičku propast, koja ima dva oblika ispoljavanja: besmisao ili pot-puna promena značenja. U »Humoru Zaspalog« Vučo spaja oba načina. To, u težnji ka ras-turanju svih jezičkih konvencija, čini naizgled parodoksalnim ostankom u jezičkom zatvoru, tamnog smeša. On hvata »živi jezik« podsveti (da izjednačim vojnički i nadrealistički rečnik), koji je, u svojoj izdaji i komičnoj ezoteriji (u kojoj je najsmješniji — tumač), sopstvena rugalica.

Kakvog je zatvora ono usnulo dete sa početka priče glasnik?

Gledati ga višezačno, kao svako Nušićev sunjivo lice. Da li je tada pizitivan? To jest, suprotan od pesničke dijareje, smradne kaše onog sna.

Da li je on, u stvari, samoglasnik, ili suglasnik?

Uspostavljajući ritam ove duge pesme vraćanjem na njene iste uzroke, na izbor nămeštaja Ćelije, Vučo je napravio tlocrt srećnih zatvora.

»Svu noć je kroz usta ulice curila spačavača kafa* i Aleksandar Vučo se, razmišljajući, u kupaćim gaćama Hrabrog Koče, njegovog sveznajućeg dvojnika, presanjanog infantilnog kompjuterčića, baci, glavačke, u tu brbljiju reku, revolucionu koja teče... Ops, pazi, pa sve je otislo!

P. S.

(posle svega, privatne stvari, prsti sudbine)

I »Skandal je danas nemoguć«, rekao je Breton Bunjuel, tridesetak godina posle Humora Zaspalog. A isto toliko vremena nakon njegovih stvrdnih reči, ja sam čitao tekst posvećen nadrealističkom (i Vučovom) humoru, na Filozofijadi, u Bijeloj. Da bih proverio radi li još uvek humorni, sablažnjujući ciklotron, smislio sam Vučovog francuskog dvojnika, »postnadrealistu« Šarli Mesecom, njegovu opširnu biografiju, njegove stvarne pesme, muke sa prevodom itd.

Noć pre svega sanjao sam, da hodam po naslovnoj stranici prošlovekovnog tabloida, s prvim cilindrom na glavi, izazivajući senzaciju medu svakodnevним i jednim, niskim šeširima, dok pola Londona ide za mnom, čudeći se, u sličnoj naivi, svojim poetskim teškoćama.

II Šarli Mesecom bio je original, praslika, uzor cenzora Kosti Krstiću, »rođenom 1965. u Krušedolu, studentu medicine, piscu pesama i priča«, kako uz »njegove« dve pesme (»Zaustavite se kao sate i »Prepričaj«) stoji u LMS-u, od septembra 1988. godine. Posle sukoba sa urednikom ovog časopisa, Letopis je sklopio stranicu za mene, Lasla Blaškovića, ali ne i za sva moja agregatna stanja, moje uzročnike.

Moji snovi o daljini provokacijama »sa pozicijom« Koste Krstića pali su u mračnu vodu. Jednom sam ostao bez para, nisam imao ni za bližačano pivo, otišao sam u LMS i bedno potkazao samog sebe. Eto, moralno i »projekatski« sam propao, ali sam ipak dobio kakav — takav honorar.

III Moje veze sa Vučom nisu samo novčane.

U kritici knjige »Zlatno doba« mladi kritičar pažljivo kritikuje »korisćenje mnogih ludističkih mehanizama, koji, iako pesmama daju pečat prepoznatljivosti stila autora, pečat specifičnog štimunga, često vode lošim dosetkama u neukus i banalno (npr. »kaži popi / sneg se topi«).

U jednoj od pesama iz narečene knjige ponovio sam (to jest, citirao bez znakova navoda) ove stihove iz »Humora Zaspalog« »samo zato« da bih, po recima znalca, dobio najslabije mesto u knjizi.

IV I da bih konačno rekao, da je njegova poezija, u Humoru Zaspalog, ikonistična, jer predstavlja pokušaj da se naslika smešni, jezički Svetitelj.

Vadi ruku iz mojih gaća! Brojim do hiljadu!